

Mart, 2015 Sayı: 7

ODAK YAZAR

Bir başka dil mümkün

Karin Karakaşlı'nın hikâyelerinde olayları ve kahramanları birbiriyle keşişirmesi, kahramanların birbirlerine dair söyleyeceklerinin sessizlikle, hem de hiç tanımadıkları halde birbirlerini, kelimelere gerek kalmadan sağlamaları o kadar umut dolu ve ütöpik bir dünya sunuyor ki içinden keşke, keşke duyursunuz...

SEVAL ŞAHİN
seval@gmail.com

"Başka Dillerin Sarkısı", Karin Karakaşlı'nın 1991-1998 yılları arasında yazdığı hikâyelerden oluşuyor ve yayımlanan ilk eseri.

Karakaşlı'nın hikâyelerinde ilgi çekici ilk özellik şursellik. Oduka için bir şursellik donatılmış bu hikâyelerin ilk kısmı "Büyüyen Ne Olacakmış" başlığı altında toplanmış Ses, Söz ve Sis'in çocukluk arkadaşlarının bitip, büyüyen yeniden o zamanki hallerine dönüp baktıkları, o son bahışını dondurulmaya çalışıldığını ama asla geri gelmeyen bir zaman dilimine yakılan hem ağır hem gözlemlene niteliğindedir.

Çok yakın arkadaşların aşka, sevdaya ötürülmesi, iki kişinin bir olmaları, birbirlerini tamamlamaları üzerine kurulu bu hikâyelerde Ses, Söz ve Sis birbirini bazen tamamlıyor bazen de eksik kalıyor. Eksik kalan Z, bir vapurun tanıklığı ettiği cinayete silere karşıyor. Z her şeyi tek tek denize atarken gemiciler dair her şey de denizin dalgaları arasında kaybolup gidiyor. Aslında bir geçmiş değil de bu hatırlanan, anımsanan bir daha geri dönmeyeceği bir zaman diliminin sıcaklığını hissettiren kaybolup gidivermesi. Yaşanan derin duygular, birlikte çekilen acılar, gelişen tüm heyecan, gözi karalı, her şeyi baş-

rabilecekmiş gibi yaşama cesaretinin sise kaybolması... Her biri başka yerlere, başka zamanlara dağılan ortak bir coşkuyla paylaşılanların o coşkuyla hep aramaları...

Sevginin sevdaya, aşka dönüşüğü Ses'in Söz'e Söz'ün Sis'e eriştiği ve sonra kaybolduğu bir dünyamın genellekle birleşmesinin hikâyeleri bunlar. Fakat yeniden bir araya getirilemez her şey değil: "Boşluğun uğultusu olur kulaklarımızda; üzerine, her dil ayı teküde vurgularla yeniden yorumlayan uçak mürettebatının bitmez tükenmez anonsları. Yorumlama sözü burada yadımadı.

Yeniden yaratılmadık yorum, caz gibi örneğin." Yorum, bu hatırlama, her şeyin yeniden canlandırılması, umut verdiği, yaşanan çok az bir zaman dilimi bile olsa sevdamın verdiği güç ve enerjinin bir uçak uğultusunun kulaklarda bıraktığı kalıntı gibidir.

Orada hep var olduğumuzu bil-mek eksik kalan Z'nin her şeyi denize fırlatmasına rağmen yaşanan bir güzelliği hatırlamanın da sevini. O halde ne ayınlar ne fotoğraflar ne görüntüler... Hepsi aynı zamanda biz ve biz değiliz... Kendimizden ne zaman ve ne kadar çok kendimiz çıkardığımızla ilgili hep-si...

Bizi çoğaltan ya da çoğaltmış gibi gösteren eksiklenenler ilintili... İkinci bölümleri hikâyeler "Çok Az Pek Fazla" başlığı altında toplanmış.

Buradaki hikâyelerde de bir önekinde olduğu gibi iki kişinin bir olması, bu birlik ve tamamlama/ma/muştan başka bir bütünlükle, bir dille çıkması öne çıkan tema. Fakat burada kişinin kendi dilini yaratması artık sadece bir diğerinin onu anlaması ve birlikte bir dil yaratmaları yetinilmiyor. Örneğin bence kitabın en çarpıcı hikâyesi olan "Çöpçü", farklılığı eksiklik gibi görmüş, ona öyle görmesi öğretmiş; bunun güzelliğini bertaraf etmeyi tercih ederek her şeyin atıldığı, fırlatıldığı, eskittiği çöplerin içinde kendini ararken tüm bu fırlatılmış nesnelere arasında bir dil bulup orada kendiliğinden bütünlüğe ulaşmış. Nesnelere sızan yaşamışlık, bu yaşamışlık kulakların tutanması ve paylaşarak nesnelere bırakılan izlerle haşır neşir olmak yerine fırlatılmasına bir karşı duşun aynı zamanda Çöpçü'nün hareketi. Onu gören bir başka hikâyenin kahramanı kadının yaşadıkları da öyle. Kızgınlıkla metronun camına yapışan kadını, onu gören genç kızın düşündükleri, beklemediği kadın gelince elindeki çiçekleri metronun çıkarttığı kadın verene kadını kafasındakiler, genç kızın elindeki çiçeklerle

"ögle adamının" oturduğu yere doğru yönelip onun gösterdiği sandalyeye oturması... Hepsi zamanın farklı farklı dilimlerinin bize yaşamamız gerekeni ten bir deniz dalgası hareketine benziyor. Bu hareketin içinde savruluyor, bazen rüzgârla birlikte dans ediyor, bazense rüzgâra karşı duruyor... Ne olursa olsun sonunda kayıya vurmaya basarak...

Karakaşlı'nın hikâyelerinde olayları ve kahramanları birbiriyle keşişirmesi, kahramanların birbirlerine dair söyleyeceklerinin sessizlikle, hem de hiç tanımadıkları halde birbirlerini, kelimelere gerek kalmadan sağlamaları o kadar umut dolu ve ütöpik bir dünya sunuyor ki içinden keşke, keşke duyursunuz. Kelimelerle bedetlenen, bedenle kelimelerin uyumsuzluğuna inat kendi dilini konuşabilen, kendi dilini bula-bilenlerin hikâyelerini anlatıyor. Kendi dillerini bulmak ve konuşmak için mektuplarla tüm insanlığı bir davet yolluyor.

Her bir hikâyenin başında hikâyenin bize ne anlatacağını söyleyen sırlarla hikâyelerin o sırların kelimelerine ekliyor Karin Karakaşlı.

Başka Dillerin Sarkısı, sadece bir hikâye kitabı değil, hikâyelerin sırlar harmanlandığı, dahası sırsal hayatlarla karışan, gösteren gösteren Türkçe edebiyatın yüzü akı bir eser. Herkesi başa bir dil mümkün çığırın bir manifesto...

İstanbul'a kalan öyküler

Karin Karakaşlı'nın geçtiğimiz ocak ayında yayımlanan yeni kitabı "Yetersiz Bakiye", 12 öyküden oluşuyor. İlk bakışta bütün öykülerin konu bakımından bir ortaklığı görülmesine de hepsinin robotik bir sesle duyduğumuz "Di dil di dil Yetersiz bakiye!" uyarısının yarattığı kalakalmışlığın ekseninde birleştiğini görüyoruz...

SEDA BÜTÜN
butunseda@gmail.com

Var oluş trajedisinin çıkmazındaki insanın, en güvenli limanı hiç kuşkusuz ki edebiyat. Karin Karakaşlı da edebiyatın bir sığınak olarak görülenler. Bu sığınakta toplanmış birçok kişiden çok daha şanlı üstelik. Çünkü o edebiyat ikliminde nefes alabilen sadece bir okur değil, bir yazar da. Verdiği birçok röportajında dile getirdiği gibi yazmadık yaşamayan bir insan. Zaten bu durum, üretkenliğinden de kolayca anlaşılabilir. Peki, Karakaşlı ne yazıyor? Kendisini var eden, kimliğini oluşturan, hayatını dolduran ya da teğet geçen her şey yazıyor. Nasıl yazıyor sorusuna cevap verebilmek için ise çok fazla teknik detaya girmemize gerek kalmıyor. Karakaşlı'nın öykülerinin de duygu yükü ağır basan, coşuklu, derin öyküler anlatılmıyor; biçimsel denemelerle girmekten çok daha önemli olduğu açıkça görülüyor.

Karin Karakaşlı'nın Çan Yayınları tarafından geçtiğimiz ocak ayında yayımlanan öykü kitabı "Yetersiz Bakiye", 12 öyküden oluşuyor. İlk bakışta on iki öykünün konu bakımından bir ortaklığı görülmesine de hepsinin robotik bir sesle duyduğumuz "Di dil di dil Yetersiz bakiye!" uyarısının yarattığı kalakalmışlığın ekseninde birleştiğini görüyoruz. Zaten kitap da "Kalanlara, sağ kalanlara, artakalanlara, kalakalanlara" ithaf edilmiş.

Anlatıcı İstanbul

Kitabın bes öyküsünde İstanbul ya öykü karakteri olarak ya da olaylara yön veren güçlü kahraman olarak var. "Yeni Vidi Vici İstanbul"da anlatıcı karakter rolüne bürünmüş, bu görnüşü geçirmiş, kadim şehir. Anlatıcı rolündeki İstan-

bul, bir kayıp yaşamı tutan bir kadına yarenilik eder: "Yadsınmayacak kadar muhtesem bir manzara oldum; anlaşılan, ölenle ölümlüğü, hayat devam ediyor diye." (s. 17) Oysa yitirdiğini acısıyla bu dostca ilgili yaşantı karışık verir: kadın: "Kıyı parçaları, kendili-

rine yemek atıldığı sanan ve havalı kırıklığına uğrayan öfkeli martıların tiz çığlıklar altında uçuşa uçuşa denizimize kondular. 'Sana martudan öte karga lazım,' dedi hırsla. 'Kargalar güler haline.' 'Kalakaldım. Onun kalakaldığı gibi kalakaldım.' (s. 19)

"İstanbul Gözlerin Kara 'Sevayca İstanbul'" öyküsünde ise İstanbul bu kez gözi kahramandır. İki ana karakter Benu ve Sevayca'nın denize bakan bir evde birleşen de odur. Kara gözlü Sevayca'nın gözünün ışığını söndüren de... Markrit Hanım, kardeşi Sevayca'nın trajedisini anlatırken "Yalnızca uzun uzlu pencereden dışarı bakar, sessizce İstanbul'u söylüyor Sevayca. Nice acılara snalı bu kadim şehrin kendisini anladığını biliyordu sanki. Sohbetleri, kıyıcı bir sonbahar dek sürecekti. '1955 yılıydı kızım. Ortalık Kıbrıs olaylarından gergin. Selanik'te Atatürk'ün evine bomba ko-nulmuş diye bir haber yayıldı. Galeyna gelen bir kalabalık o gece İstanbul'u çehennemce çevirdi. Sonradan anlaşıldı ki, her şey önceden avarlanmış ama ne önemi var. Yakılan yıkılan kiliseler, gayrimüslimlere ait dükkânlar, evler... En çok da yürekler yandı.'" der. (s.25) Karakaşlı, bu toprakların acıyla tanıklığı ettiği büyük yıkımlara yer verir vermesin-e ama umut üşünü hiç söndürmeden. Bu öyküde de yıllar önce büyük acılara sinmiş, tamamlanamamış olan aşk başka bir zamanda, başka bir kadının bedeninde de olsa yaşar.

Yine arka planda olmasına rağmen güçlü bir figür olarak kitabın üçüncü öyküsünde görürüz İstanbul'u. "Seni bu hayatta bile bırakmadılar ki. Burası İstanbul olmaz. Biri değiştiren artık bu şehrin ismi." (s.43) diye isyan eder anlatıcı kadın. Nice kötülüklerle tanıklık etmiş bu kadim şehrin gördüğü en büyük hainliklerden biri olan Hrant Din'ın öldürüldüğü günü anlatan öyküde şehrin adını değiştirmiş de yazar: "An-Bul-İst". Öykü de aynı şekilde bu tepetaklak olmuş hissettirecek şekilde kurgulanmıştır. Çizgisel zaman terk edilip ileri geri gidislerle aktarılır hikâye. Öyküye dair asıl çarpıcı olan Karin Karakaşlı'nın o müthiş duygulu sesinin, yüreğinden kopup gelen sözlerinin dolup taşıyor acıları. Yazarmın coşku dolu, yalansız, yapmacıksız üşubü burada doruğa ulaşmıştır.

Bana bunu yapmayacaktın Sabiha

Yine yaşadığımız coğrafyanın kaderimiz olduğu gerçeğini yüzümüze vuran bir öykü olarak "Sabiha"yı okuruz. Derin sürgünü bir kadının kızı olan anlatıcı karakter Sare'nin, kızı Eyya ve havaalanındaki yazar kadının etkisiyle kendini buluşmanın hikâyesidir bu öykü. "Ne ilk görüşüm onu ne de son. Ama bugün kızımla arama girdi ya, yaşayan birine bakar gibi bahiyorum. Bana bunu yapmayacaktın Sabiha... Geçmişimi aldın da, bugünlüm de dokunmayacaktın" diye Sabiha'ya meydan okur Sare. (s.51) Bu meydan okumamın sonucunda ilk defa kendine dönülebilecek, kimliğini keşfetmenin ilk

adımını atar.

"Zeugma'da Tufan Günleri"nde suların altına mahkûm edilerek bir nevi yerinden yurdundan edilen, yerin ve toprağın tanrısızca mozaik ile onunla aynı kaderi paylaşarak toprağın koparılması kadının ortak acısına şahit oluyor. Buradaki dostluk ve birbirinin hâlinde anlamı durumunu bambaska bir coğrafyada, Berlin'de gezinen anlatıcı kadının, cesaretle kocalarının ölüm kamplarına gönderilmesi karşı çıkarak olan kurtaran hayale kadınlarla diyalogunda da karşımıza çıkar. Aynı şekilde Arnavutköy yolcularında coşkuyla sevinmeye kosan çiflin taşkın sevinçyle, baharı hissedince askla dolup usarak sevgisizliğe makarna yapmaya gideninki ortaklar.

Karakaşlı'nın edebi dünyasında umut var

Görülüyor ki gibi mekânlar, karakterler, meseleler ne kadar farklı olsa da

engele takılma ve yardıma kalma, öylece kalakalma hâli, tüm öyküler bir noktada birleşiyor. Berlin'deki yalnız kadın, Fransa'da "Arapların fakir olmasından" Esat, Zeugma'da mozaik, Harabati Aile Bahçesi'ndeki Xezal ya da terminaldeki kaçak... Kahraman kim olursa olsun hikâye bize hiç yabancu gelmiyor. Kimlikler değişebilir ama altından hepimizin yaşadığı insanlık durumları çıkıyor birer birer.

Öykülerin tamamına dair diğer bir ortaklık da içinde barındırdığı umut. Hayatın her türlü engeline, zorluğuna, kötülüğüne rağmen Karakaşlı'nın edebi dünyasında umut var. Yazar bu umuda, okura o coşkun diline, sessiz, hesapsız anlatımla rahatlıkla aktarıyor. Öyküler içinde toplaıp getirdiği çalı çırpı, dibinde çamur da olsa duduru akan bir nehir ferahlığını hissettiriyor okura.

Öykülerin duyguyu yükü bu kadar yoğun olmasına biçimsel çabamın da arka planda

kalıyor oluşu çok daha anlamlı oluyor. Toplumunun ve kendisinin belleğini dolduran okuma yaşamışlığı yazmayı seçen bir yazar olarak Karakaşlı'nın, pürüzsüz, çağdın anlamıyla yazmayı seçtiği çok da biçimsel özelliklere takılı kalmadık yazması çok da yadırganacak bir durum değil. "An-Bul-İst" öyküsünde Hrant Din'ın cinayetinden sonra yazamayan kadın karaktere melek Mikael 'İyi de sen yazmaya çalışmazsın, bir başladım mı su gibi akar satılır.'" diyerek Karakaşlı'nın yazma yeteminde de ifade eder, kanımca. (s.30)

Yine "An-Bul-İst" öyküsünde artık yazamadığını söyleyen anlatıcı karaktere "Neden ama; sen kendini yazmaya bilirsin..." der melek Mikael. (s.30) Mikael'in tavsiyesi üzerine kadın yazmaya başlar. Karakaşlı'nın da yazma motivasyonu olarak baki ve bir ilksel yazma dürtüsünü; kesintisiz, içinde çağlılığı gibi kendini anlatılabilece dürtüsünü görüyoruz.

OKUNMASI GEREKEN 501 KİTAP

Okunması Gereken 501 Kitap listelerinde her bir kitap, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir. Bu kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir. Bu kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir.

Okunması Gereken 501 Kitap listelerinde her bir kitap, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir. Bu kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir. Bu kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir.

Okunması Gereken 501 Kitap listelerinde her bir kitap, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir. Bu kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir. Bu kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir.

Kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir. Bu kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir. Bu kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir.

Kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir. Bu kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir. Bu kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir.

Kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir. Bu kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir. Bu kitaplar, okuyucuların beğenilerine göre seçilmiştir.